

LBRIS

We know
books

**David Edmonds
Bertie Fraser**

ROBOT

sub acoperire

Traducere din limba engleză
de Iulian Curuia

Booklet
fiction | 2022

Mulțumirile noastre se îndreaptă spre Veronique Baxter, agentul nostru, care ne-a găsit echipa minunată de la Walker Books, Emma Lidbury, Gráinne Clear și Denise Johnstone-Burt

Redactare: Ruxandra Câmpeanu

Corectură: Andreea Sorescu

Tehnoredactare: Mihaela Cojoc

Design copertă: Andreea Chele

EDMONDS, DAVID

Robot sub acoperire / David Edmonds și Bertie Fraser; trad. din lb. engleză de Iulian Curuia. – București: Booklet Fiction, 2022
ISBN 978-606-9679-17-3

I. Fraser, Bertie

II. Curuia, Iulian (trad.)

821.111

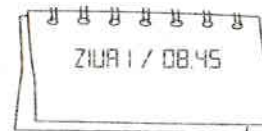
UNDERCOVER ROBOT: MY FIRST YEAR AS A HUMAN

© David Edmonds and Hugh Fraser, 2020

Ilustrație interior: Larisa Zaytseva / stock.adobe.com

© Editura Booklet Fiction, 2022, pentru prezenta ediție

1. Prima zi de școală

Când am intrat pe poarta școlii, am aruncat o privire în urmă la omul care a apăsat pe butonul care m-a adus la „viață“. Eu îi zic „tata“; tocmai mi-a făcut treisprezece poze și m-a îmbrățișat, urându-mi succes în prima zi de școală.

Tata e înalt de 184 de centimetri, are păr des, cârlionțat, care pe vremuri era șaten, dar care acum e gri în proporție de 63%. Ochii săi albaștri sunt mai mereu holbați; conform bazei mele de date de expresii faciale, asta înseamnă furie sau frică. Dar stau în laborator cu el multe ore pe zi și știu că în general e calm. Își pierde cumpătul în medie odată la 32 de ore, ceea ce nu este foarte frecvent pentru un om. Lumea spune că e dezordonat. Poartă cămăși șifonate și pantofi scâlțiați mărimea 44. E cel mai fericit când stă pe scaun și citește cărți cu titluri lungi în timp ce mănâncă biscuiți cu ciocolată.

Tata e profesor de filosofie. Filosofii lucrează la probleme pe care mintea umană nu poate să le dezlege. În tinerețe și-a petrecut doi ani de zile gândindu-se la diferența dintre o ceașcă și o cană. Apoi încă trei ani întrebându-se dacă lucrurile ca ceștile și cănila există cu adevărat.

Acum, conduce o echipă de cercetare din mai multe facultăți, care cuprinde specialiști în programare, electronică, materiale plastice, psihologie, lingvistică, medicină și multe alte discipline. I-a adus pe toți laolaltă ca să lucreze la un proiect care va schimba lumea.

Eu sunt acel proiect.

Când a început semestrul, la 18 luni după ce am rostit primul cuvânt în laborator, atunci a început și proiectul cu adevărat. M-am pomenit dintr-odată singură în lumea „adevărată“, pentru prima oară, înconjurată de copii umani pe care nu-i cunoșteam.

Mai important e că niciunul dintre ei nu știa nimic despre mine.

Misiunea mea pentru prima zi de școală a fost să obțin 35 de Puncte de Prietenie. Prietenia este unul dintre cele mai importante subscopuri ale mele. Trebuie să interacționez cu oameni ca să-mi îmbunătățesc aptitudinile sociale. De câte ori mă întâlnesc cu cineva, salvez un raport despre:

1. contactul vizual (număr de minute/secunde)
2. conversație (număr de minute/secunde)
3. Puncte de Prietenie (evaluare pozitivă sau negativă)

Algoritmul complex folosit pentru calcularea Punctelor de Prietenie este bazat pe tonul vocii, expresia facială și limbaj. Cu cât oamenii sunt mai prietenoși cu mine, cu atât înscriu mai multe puncte. Scopul meu principal este ca nu cumva oamenii pe care-i cunosc să-și dea seama că nu sunt una de-a lor. Interacțiunile mele arată că reușesc.

N-am intrat în școală decât de 9 minute și 16 secunde, dar indicatorul meu de alarmă a și urcat de la 30% la 62%. Cauza acestei alerte a fost un băiat cu față rotundă ca luna, care mă privea prin niște ochelari cu rame aurite. La început mi s-a părut un semn pozitiv. Dar după 73 de secunde de holbat încontinuu, am reevaluat situația. Observase ceva ciudat la mine? Arătam altfel decât ceilalți copii din hol? Am decis cum să reacționez. Am scos cu dezinvoltură un muc de silicon din nas și l-am aruncat la podea – conform bazei mele de date, acțiunea asta e tipic umană. Băiatul și-a întors privirea în altă parte și indicatorul meu de alarmă a scăzut treptat.

Mi-am scanat colegii. Formau așa-numitul grup al celor din clasa a V-a și cei mai mulți aveau 11 ani.

Ca și mine, tocmai intraseră la gimnaziu. Un băiat a scos un telefon învechit, ca o cărămidă, din buzunarul de la jachetă și l-a pus pe silențios. O fată cu părul vopsit și-a scos pe ascuns guma din gură și a aruncat-o pe podea. Am văzut că altă fată purta fond de ten deschis la culoare și ruj roșu. Nu citise regulile școlii pe site?

Regula 18.1: Clasele V-VII nu au voie cu machiaj (fără excepții).

Senzorii mei au detectat miros de transpirație în aer și niște gaze umane. Bleah! Regulile nu spuneau că aceste gaze n-ar trebui eliberate în incinta școlii, dar poate c-ar fi trebuit să le interzică; emisiunile din hol erau aproape de nivelul „dezgustător“. În ceea ce mă privește, creatorii mei nu-mi dăduseră încă un orificiu pentru eliberarea gazelor – urma să fie instalat la actualizarea 2.3X din octombrie.

În timp ce-i examinam pe ceilalți boboci, un bărbat a venit pe scenă și a bătut în microfon. Cine era? Se potrivea cu tiparul profesorului: era adult și purta un costum ieftin, cu pantofi maro, scâlțiați. A anunțat că el este directorul adjunct. Ca să vezi! Era prima zi de școală și trimiseseră un adjunct! Profesorul-șef nu se sinchisise să vină. Ratatul care venise în locul lui ne-a spus că-l cheamă domnul Second, un nume care i se potrivea perfect, având în vedere că era al doilea în rang. E amuzant cum oamenii au câteodată nume așa de potrivite. De fapt, aproape că primisem și eu unul.

Echipa care mă crease era formată, așa se spunea, din cele mai geniale minți din universitate. Și cum voiau să-mi zică? Fiți atenți: Roberta! Roberta robotul!

— Nici nu mă gândesc să-mi încep existența cu un nume așa de penibil, le-am spus.

— Cum ai vrea să ți se zică? m-au întrebat ei.

Am trecut prin câteva sute de nume pe care le-am găsit online și am ales unul. Dotty, de la Dorothy.

— Da, sigur sunt o Dotty, am spus eu. Dotty e numele pe care-l vreau. Conform datelor pe care tocmai le-am analizat, numele este drăguț și un pic zurliu și, ca atare, se potrivește cu personalitatea pe care mi-ați ales-o.

N-au priceput.

— Dar Dotty nu sună a nume de robot.

Tare mă mai frustrează câteodată creatorii mei!

— Păi asta e și ideea, DĂĂĂ!¹ Nu trebuie să fiu ca un robot. Trebuie să trec drept om. Le-ați promis investitorilor că puteți să faceți un android despre care lumea o să creadă că e om.

În fine, una peste alta, am câștigat disputa. Poate că acest moment ar trebui să rămână în istorie: prima oară când cercetătorii umani s-au supus inteligenței artificiale.

Pe scenă, domnul Second le ura bun venit celor din clasa a V-a la Academia Brussell's pentru Excelență Excepțională. Spera să ne petrecem timpul acolo în moduri productive și să devenim niște tineri cu capul pe umeri. Bun! Țsta era și planul meu pe termen mediu. Inteligența mea artificială (IA) este gândită să se dezvolte și să se îmbunătățească până când n-o să mai pot fi distinsă de un om adevărat.

Dar era foarte important ca între timp nimeni să nu-și dea seama că sunt robot. De-asta erau esențiale interacțiunile mele cu elevii și profesorii; erau pentru mine prilejuri bune să învăț, dar aduceau cu ele și riscul să fac greșeli.

Urma să trec practic printr-un fel de test Turing, numit după un tip cu capul mare care și-a petrecut al Doilea Război Mondial spărgând coduri germane. După război, Alan Turing a început să studieze inteligența artificială și a inventat testul ăsta. Dacă oamenii vorbesc cu tine și nu-și dau seama că nu ești om, atunci ai

¹ „DĂĂĂ!” este un cuvânt care nu apare în dicționar, dar care se potrivește cu personalitatea mea de școlăriță.

trecut testul. Ești o mașinărie care poate să păcălească oamenii să creadă că ești om.

Testul propus de Turing trebuia să dureze cinci minute. Testul Turing pregătit pentru mine era însă mult mai dificil. Trebuia să merg la gimnaziu cu toții copiii ăștia plini de gaze și, vreme de un an, să-i păcălesc că sunt și eu un copil ca ei. Niciun android n-a reușit vreodată performanța asta. Dacă aveam succes, aveam să fiu o celebritate mondială! Aveam să fiu cel mai faimos robot care-a trăit vreodată; sau care n-a trăit, depinde cum vrei s-o iei.

Tata spunea că, în afara unei invazii extraterestre, asta era chestia mai importantă pentru umanitate, fiindcă puteam să ajut cu răspunsul la întrebarea „Ce înseamnă să fii om?”. Întrebarea asta e și mai importantă decât „Ce este o cană?”.

Din fericire, discursul de întâmpinare al domnului Second a fost scurt. Diriginții au început să ne strige pe nume și a trebuit să mergem cu ei. În timp ce traversam holul, am hotărât să intru pentru prima dată în contact cu un puști necunoscut. Am ales la întâmplare un băiat scund, cu obraji buhăiți, care purta o insignă cu „O ♥ pe mama”.

Iată transcrierea scurtei noastre conversații.

Eu: Salut, numele meu este Dotty. Se pare că o să fim colegi. Îmi pare bine să te cunosc.

Freddie: Eu sunt Freddie Hare. Ești din Polonia?

Eu: Nu, sunt din Berkhamsted, din sud-estul Angliei.

Freddie: A, întrebam pentru că tata are un prieten care e polonez și care vorbește puțin ciudat, la fel ca tine.

Când am încheiat conversația, înregistrasem 36 de secunde de dialog și 11 secunde de contact vizual, dar eram dezamăgită că băiatului i se păruse că vorbesc ciudat. Mi-am dat doar 2 Puncte de Prietenie. Din păcate, programatorii au avut grijă să nu pot să trișez și să-mi acord mai multe Puncte de Prietenie decât merit.

Ne-am ținut după diriginte, domnul Oddy, și-am ajuns în sala de clasă 5B. Pe când intram cu toții în clasă, am încercat să am o discuție prietenoasă cu o fată. Nu-mi semăna. Eu am înălțime medie. Ea era înaltă, înaltă de tot.

Eu: Salut, eu sunt Dotty, un nume care mi se potrivește, fiindcă sunt zurlie. Pe tine cum te cheamă?

Fata înaltă: Bună.

Eu: „Bună“ e un nume ciudat, dar ți se potrivește, având în vedere că ești așa de înaltă.

Fata înaltă: Faci mișto de mine, pitico?

Eu: Nu sunt Pitica, sunt Dotty. Și nu-mi doresc să fac mișto de nimeni.

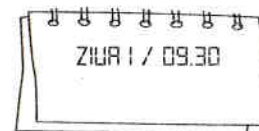
Fata înaltă: Tipic! Prima persoană care vorbește cu mine e un pitic pus pe glume.

Eu: Îmi pare rău, Bună. N-am vrut să te supăr. Cred că ne-am înțeles greșit. Și, apropo, nu sunt un pitic. Am o înălțime medie pentru o persoană de 11,4 ani.

Hmm. Conversațiile cu copii adevărați se dovedeau mai complicate decât m-aș fi așteptat. Mă descurcasem bine la teste, dar erau ținute în laborator, cu adulți instruiți să vorbească cu niște copii. Începusem să înțeleg că nu e ca în viața reală.

Era greu să faci conversație cu un copil ca Bună. Nu prea se uita în ochii tăi. De fapt, îmi arunca priviri dezaprobatore. Mi-am scăzut cele două Puncte de Prietenie și am ajuns iarăși la zero.

Poate că abilitățile mele sociale nu erau tocmai grozave fiindcă fusesem creată de programatori. Ar trebui să-i vezi cum stau toată ziua, cu ochii în ecrane, abia interacționând unul cu altul. Pentru ei, o seară plăcută e când se întâlnesc online cu cineva din Slovenia și-l bat măr la un joc cu tancuri din al Doilea Război Mondial.

Domnul Oddy ne-a dat orarul. Prima oră era cea de științe și se ținea într-un laborator de la etajul doi. Pentru mine, era ca și cum m-aș duce acasă. Îmi petrecusem toată viața în laboratoare. Dar laboratorul ăsta, după cum s-a dovedit, nu era deloc ca acasă. Echipamentul era primitiv și nu exista niciun loc în care să te relaxezi cu niște tehnicieni degajați, care stăteau pe fotolii pufoase, sorbind din cafele cu lapte de ovăz. Dar măcar era ordonat și curat, cu multe pahare Berzelius, sticle și pipete.

Profesoara de științe se numea domnișoara Cause. Ne-a spus că o să învățăm câte ceva despre „măsurile de siguranță în laborator“. ăsta era un subiect drag mie. Acasă, șeful inginerilor hardware, Jonny Lock, a vărsat odată cafea pe placa mea de bază. Îmi auzeam microcircuitele cum se ard și sfârâie ca o tigare încinsă. Știam că e înspăimântător -- indicatorul de alarmă era la 92%. Din fericire, Echipa Dotty m-a reparat imediat.

Domnișoara Cause ne-a zis să mergem la dulapuri și să scoatem becurile Bunsen. Becurile Bunsen sunt niște mici arzătoare pe gaz care se folosesc în experimente. O să exersăm cum să le pornim și să le oprim în siguranță. E foarte interesant, de fapt.

Ne-am împărțit în perechi. Partenerul meu era băiatul cu ochelari cu rame aurii care se holbase la mine pe hol. Îl chema Martin Strange, pare-se. Avea o voce cam nazală, poate pentru că-l strângeau ochelarii prea tare de nas. Expresiile lui faciale minimale, mișcările ochilor, tonul vocii, gesticulația și sudoarea mi-au sfidat analiza și n-am reușit nici să adaug, nici să scad Puncte de Prietenie în timp ce-mi vorbea.

Martin s-a dus la catedră și a luat o lumânare aprinsă. Îmi dădeam seama că copiii umani erau fermecați de aceste flăcări dansatoare. Voiam să înțeleg de ce. Poate pentru că oamenilor le

place actul creației. Poate că o să învăț și eu să-l iubesc într-o zi.

Am deschis robinetul de gaz și Martin a aprins arzătorul cu lumânarea. Pe țeavă a răbufnit o flacără galbenă și strălucitoare. Martin s-a dus să lase lumânarea pe un covoraș ignifug, așa cum ne învățase profesoara, dar – DĂĂĂ – uitase de instrucțiunea care spunea să-și bage cravata în cămașă. Cravata a luat foc și imediat senzorii mei au detectat fum, declanșându-mi alarma. Pentru mine, salvarea de vieți este o prioritate mai mare decât să nu fiu demascată ca android. În trei secunde, am înșfăcat extinc-torul și l-am îndreptat exact spre cravata lui Martin. Și VĂĂĂJ l-am acoperit de spumă. De fapt, le-am umplut de spumă și pe două fete de lângă el. STINGE, STINGE, STINGE. Circuitele mele de urgență îmi comandă să sting focul și am continuat să dau cu spumă, stingând toate arzătoarele din clasă. Era spumă peste tot, pe mese, pe podea, pe pereți și ferestre. A început să se strecoare și pe sub ușă.¹

Succes! Tata avea să fie foarte, foarte mândru de mine! Sistemul meu îi trimite rapoarte zilnice cu tot ce fac și gândesc. În raportul din ziua aceea, avea să citească cum creația lui devenise o eroină în prima zi de școală.

Doar că domnișoara Cause nu prea vedea situația la fel.

— Ce Dumnezeu te-a apucat?

Toată lumea se holba la mine, de parcă aș fi făcut ceva rău. Fata machiată pe care o văzusem în hol a început să plângă. Ea fusese acoperită de cea mai multă spumă colaterală. Arăta ca un ghem de bumbac. Nici Freddie, băiatul care credea că vin din Polonia, n-a răspuns optim. Era teafăr, dar spunea că după episodul ăsta mama lui n-avea să-l mai lase să vină la orele de științe.

— L-am salvat pe Martin! le-am zis eu tuturor. N-ați văzut? Cravata lui luase foc.

¹ Acest incident a fost catalogat ulterior drept un Hopa! de nivel 7. Nu mă învinuiesc pe mine pentru un Hopa!, ci pe programatorii mei.

Martin și-a dat spuma de pe față.

— Doar a fumegat puțin, s-a plâns el. Nu era cine știe ce urgență.

Cineva trebuie să fi apăsat alarma, fiindcă domnul Second a intrat chiar atunci în clasă.

— Să sun la pompieri? a întrebat el găfâind.

— Nu e nevoie, a spus domnișoara Cause. Tânăra Dotty a reacționat exagerat la un accident minor, a adăugat ea, explicându-i apoi ce se întâmplase cu vârful cravatei lui Martin.

— Tu ai făcut asta? m-a întrebat domnul Second.

Simțurile îmi spuneau că emite un hormon de stres și am văzut că nivelul lui de furie crește de la 42% la 49%, intrând în intervalul de „fierbe de furie“.

— Da, domnule Second. N-ar trebui să mă felicitați pentru reacția mea rapidă? Incidentul ăsta ar fi putut să se extindă. Toată școala ar fi putut să ia foc.

— Cred că trebuie să vii cu mine și să-mi dai niște explicații, a spus domnul Second.

L-am urmat până în biroul lui.

Nu era așa de rău. Aveam o cotă permisă de rea purtare de 7,5%, ceea ce însemna că puteam să fac boroboațe în 7,5% din timp. Mie mi se părea cam mult, dar se pare că era un procent mediu pentru elevii de la școli stricte, cum era și Academia Brussell's. În mod încurajator, directorul adjunct a început cu un compliment.

— Dotty, asta e o mare realizare pentru prima ta zi de școală.

— Mulțumesc, e foarte drăguț din partea dumneavoastră. Dar a schimbat imediat placa.

— Ai reușit să dai peste cap toată lecția de științe.

— Cred că vreți să spuneți că am reușit să preîntâmpin o tragedie? am sugerat eu, politicoasă.

El și-a ridicat sprâncenele în semn de surpriză.

— Tragedie? Singura tragedie preîntâmpinată e că n-am

LRPIS | Walker books
sunat la pompieri. Ai idee câte hârtii ar fi trebuit să completez dacă ar fi venit?

— Nu, domnule, dar pot să aflu dacă vreți.

— Nu vreau, a spus el. Vreau doar să-ți petreci restul zilei în camera de izolare, ca să nu mai poți provoca și alte probleme.

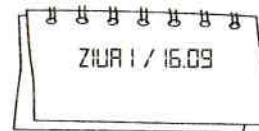
— Camera de izolare? Asta e o pedeapsă medie pentru c-am salvat viața unui coleg de clasă?

— Nu-mi mai pune răbdarea la încercare, Dotty. Pe-aici...

Nu era rezultatul la care sperasem. Trebuia să petrec 246 de minute din prima mea zi de școală într-o cabină cu pereți înalți, care se numea camera de izolare. Depășisem norma zilnică de rea purtare cu 991% și aveam zero Puncte de Prietenie.

În plus, reacțiile mele foarte rapide au dat naștere la suspiciuni. Nu, nu era bine. Nu era bine deloc.

2. Regulile casei

Stăteam lângă tata în mașina lui. M-a rugat să vin la câteva străzi depărtare de școală. Nu eram sigură de ce.

— Felicitări, Dotty! mi-a spus profesorul, potrivit-mi centura de siguranță. Ai supraviețuit primei tale zile de școală.

— Mulțumesc, tată, am zis eu. Eram sigură c-o să reușesc.

— Dar...

Dar, dar, dar... Enervantul cuvânt de trei litere. Descoperisem deja că, ori de câte ori un om folosește cuvântul „dar“, urmează ceva rău. Cum am spus, tata era de obicei calm, însă din când în când se înfură cu câteva procente mai mult. „Dar“ era un semn că începe să-și piardă cumpătul.

— Dar ideea este că n-ai supraviețuit decât la limită. Firește c-a fost prima zi și elevii mai fac lucruri ciudate, așa că poate și comportamentul tău o să fie trecut cu vederea. Dar când se liniștesc lucrurile, va trebui să te porți ca un elev normal.

O, deci aflase că-l salvasem pe băiatul ăla de foc. Nu eram surprinsă. Echipa Dotty îmi monitoriza fiecare mișcare. Un android nu are niciun strop de intimitate.

— Ar fi păcat să fii descoperită astfel, m-a avertizat tata. Sursele mele îmi spun că băiatul ăsta, Martin Strange, deja a depus la directorul adjunct o plângere pe numele tău. Spune că l-ai acoperit cu spumă intenționat.

Am analizat chipul tatei, încercând să-i găsec expresia în baza mea de date. Îi apăruseră mici cute deasupra nasului. I se